

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č.°22/10
v Luxemburgu 4. marca 2010

Návrhy generálneho advokáta vo veci C-31/09,
Nawras Bolbol/Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal

Generálna advokátka Sharpston zastáva názor, že smernica 2004/83 poskytuje možnosť automatického priznania postavenia utečenca osobám, ktorým v dôsledku vonkajších objektívnych okolností mimo ich kontrolu prestala byť poskytovaná ochrana alebo pomoc od iných orgánov OSN ako Vysokého komisára OSN pre utečencov

Toto priznanie postavenia utečenca vyplýva zo záväzkov v oblasti medzinárodnej ochrany stanovených v Ženevskom dohovore o právnom postavení utečencov z roku 1951

Ženevský dohovor z roku 1951¹ definuje koho možno považovať za utečenca, za akých okolností a ako sa s ním má nakladať. Tento dohovor podpísali všetky členské štáty EÚ a v rámci EÚ sú ich povinnosti premietnuté do tzv. kvalifikačnej smernice². Článok 1A uvedeného dohovoru stanovuje, že pojem „utečenec“ sa vzťahuje na ktorúkoľvek osobu, ktorá z dôvodu oprávnených obáv pred prenasledovaním odmieta ochranu svojho štátu alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu a ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť.

Článok 1D dohovoru z roku 1951 stanovuje, že dohovor sa nevzťahuje na osoby, ktoré v súčasnosti prijímajú ochranu alebo pomoc iných orgánov alebo odborných organizácií Organizácie Spojených národov, než je Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov, ako je napríklad Pomocný a pracovný úrad Spojených národov pre utečencov z Palestíny na Blízkom východe (UNRWA)³. Pokiaľ by sa ale takáto ochrana alebo pomoc prestala z akýchkoľvek dôvodov poskytovať bez toho, aby sa s konečnou platnosťou rozhodlo o postavení takých osôb, boli by tieto osoby automaticky oprávnené využívať výhody vyplývajúce z dohovoru. Článok 12 ods. 1 písm. a) kvalifikačnej smernice preberá ustanovenia uvedeného článku 1D do kontextu európskeho práva.

V roku 2007 Nawras Bolbol, Palestínčanka bez štátnej príslušnosti, pricestovala na základe víza z pásma Gazy do Maďarska spolu so svojím manželom. Maďarským imigračným orgánom podala žiadosť o priznanie postavenia utečenca, pretože sa nechcela vrátiť do pásma Gazy, ktoré považuje za nebezpečné v dôsledku konfliktu medzi organizáciami Fatah a Hamas.

Nawras Bolbol síce nebola zaregistrovaná v UNRWA keď žila v pásme Gazy, ale tvrdí, že má nárok na ochranu a pomoc na základe príbuzenského vzťahu. Tvrdí, že ako Palestínčanka v súčasnosti žijúca mimo oblasť pôsobenia UNRWA by mala mať automaticky nárok na priznanie postavenia utečenca.

¹ Ženevský dohovor o právnom postavení utečencov z 28. júla 1951.

² Smernica Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany, Ú. v. EÚ L 304, 2004, s. 12.

³ OSN založila Pomocný a pracovný úrad Spojených národov pre utečencov z Palestíny na Blízkom východe (UNRWA) s cieľom poskytovať ochranu a pomoc vyhosteným Palestínčanom v Libanone, Sýrii, Jordánsku, Západnom brehu a v pásme Gazy. Služby UNRWA sú v zásade k dispozícii pre Palestínčanov žijúcich na týchto územiach, ktorí prišli o svoj domov a prostriedky na živobytie v dôsledku konfliktu v roku 1948 a ktorí sa zaregistrovali na tomto úrade. Na registráciu majú nárok aj ich potomkovia. UNRWA poskytuje pomoc aj určitým skupinám nezaregistrovaných osôb (napríklad tým, ktoré žijú v utečeneckých táboroch). V súčasnosti má nárok na služby UNRWA približne 4,6 milióna vyhostených Palestínčanov.

Maďarské imigračné orgány zamietli žiadosť Nawras Bolbol z toho dôvodu, že nespĺňa definíciu utečenca podľa článku 1A Ženevského dohovoru z roku 1951 a nemá automaticky nárok na to, aby sa s ňou nakladalo ako s utečencom podľa článku 1D.

Nawras Bolbol napadla toto rozhodnutie pred Fővárosi Bíróság (súd v Budapešti), ktorý požiadal Súdny dvor o objasnenie okolností, za ktorých možno osobu považovať za utečenca podľa článku 1D Ženevského dohovoru z roku 1951 a článku 12 ods. 1 písm. a) kvalifikačnej smernice.

Vo svojich dnešných návrhoch generálna advokátka Eleanor Sharpston uvádza, že osobami, ktoré majú nárok na ochranu a pomoc UNRWA, sú len vyhostení Palestínčania, ktorí žijú v oblasti pôsobenia UNRWA. Pokiaľ takéto osoby skutočne využívajú ochranu a pomoc UNRWA, sú vylúčené z pôsobnosti dohovoru po dobu poskytovania tejto ochrany.

Generálna advokátka zdôrazňuje, že na **osoby, ktoré sú oprávnené využívať ochranu UNRWA, ale v skutočnosti túto možnosť nevyužili, sa aj naďalej vzťahuje Ženevský dohovor**. S vyhosteným Palestínčanom, ktorý nie je príjemcom pomoci UNRWA, preto treba nakladať ako s akýmkoľvek iným žiadateľom o priznanie postavenia utečenca a taká osoba je predmetom individuálneho posúdenia podľa kvalifikačných kritérií vymedzených v dohovore. Nemá však automaticky nárok na to, aby sa s ňou nakladalo ako s utečencom.

Generálna advokátka Sharpston ďalej uvádza, že vyhostený Palestínčan, ktorý bol príjemcom pomoci od UNRWA, ale z akýchkoľvek dôvodov mu táto pomoc prestala byť poskytovaná, prestáva byť vylúčený z pôsobnosti dohovoru. V tejto súvislosti vyjadruje názor, že pokiaľ dotknutá osoba už nemôže využívať pomoc UNRWA **v dôsledku vonkajších okolností, ktoré sú mimo jej kontrolu**, má automaticky nárok na postavenie utečenca podľa dohovoru. Naproti tomu, ak nemôže využívať pomoc UNRWA **v dôsledku vlastného konania**, nemôže sa automaticky dovoliavať postavenia utečenca. Je však oprávnená podať žiadosť o priznanie postavenia utečenca, ktorá sa má posúdiť na základe individuálnych skutočností.

Generálna advokátka zastáva názor, že výklad relevantných ustanovení smernice by mal vyjadrovať ustanovenia dohovoru. V zásade to znamená, že pokiaľ osoba skutočne využila ochranu a pomoc iného orgánu alebo agentúry OSN ako Vysokého komisára OSN pre utečencov, vzťahuje sa na ňu vylúčenie podľa článku 12 ods. 1 písm. a) smernice. Ak taká osoba prestala využívať, inak ako z vlastnej vôle, ochranu alebo pomoc, ktorú využívala predtým, má automaticky nárok na priznanie postavenia utečenca podľa smernice. Osoba, na ktorú sa článok 12 ods. 1 písm. a) nevzťahuje, má stále nárok na to, aby jej žiadosť o priznanie postavenia utečenca bola posúdená alebo jej môže byť poskytnutá doplnková ochrana podľa všeobecnej schémy smernice.

Pokiaľ ide o otázku, ako preukázať prijímanie ochrany alebo pomoc, generálna advokátka odmieta názor, že postačuje len skutočný dôkaz registrácie na UNRWA. Hoci si myslí, že taký dôkaz by predstavoval nevyvrátiteľnú domnienku, že žiadateľ bol skutočne príjemcom pomoci, pripomína, že UNRWA niekedy poskytuje pomoc aj bez registrácie. **Registrácia je teda relevantná len ako dôkaz, ale nie je relevantná pre vec samú** a pri posudzovaní toho, či vyhostený Palestínčan skutočne využíval predchádzajúcu ochranu UNRWA treba vziať do úvahy všetky praktické problémy, ktorým môže čeliť vyhostená osoba žiadajúca o priznanie postavenia utečenca pri dokazovaní svojho nároku.

UPOZORNENIE: Súdny dvor nie je viazaný návrhmi generálneho advokáta. Úlohou generálnych advokátov je nezávisle navrhnúť Súdnemu dvoru právne riešenie veci, ktorá im bola pridelená. Sudcovia Súdneho dvora od tohto momentu začínajú v tejto veci poradiť. Rozsudok bude vyhlásený neskôr.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie návrhov sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň ich prednesu.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499